

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD:

Som alltid går jobbet lättare om man planerar det noga och dessutom gör ett par skisser av olika detaljer.

TIDSÅTGÅNG:

2-4 dagar plus torktid.

PRISBILD:

Material och färg går på cirka 2800 kr.

PLANKET

skapar sammanhang och kan fungera som upphäng för redskap.

ARBETSBÄNKEN

underlättar en hel del och har plats för alla småsaker.

KOMPOSTBEHÅLLAREN

slukar allt trädgårdsavfall och förvandlar det till fin kompost.

Arbetshörna för tomtjobbare

Ett plank, en liten arbetsbänk och en kompostbehållare. Mer behövs inte för att förvandla skräphörnan i trädgården till en praktisk arbetshörna, som både är en prydnad och som underlättar jobbet på tomten.

[före]

Högen med trädgårdsavfall blev bara större, och där hamnade även gamla däck, stenar och kasserade redskap. Ingen vacker syn!

I nästan alla trädgårdar finns en skamvrå. En plats där man tippar trädgårdsavfall, ställer ifrån sig säckar med torvströ och gödsel, parkerar skottkärnan och andra redskap. En plats som på något underligt sätt växer igen och blir en trädgårdens soptipp. Men se här hur

enkelt det är att förvandla sorgebarnet till en fin och praktisk arbetshörna, som stimulerar dig till att hålla ordning.

Kompostbehållaren tar hand om allt avfall, gärna finfördelat efter att du har kört det i en kompostkvarn. En liten bänk håller ordning bland lerkrukor, små

redskap och verktyg och underlättar en hel del. Ett plank på några meter skapar framför allt sammanhang och på baksidan kan du parkera skottkärnan.

Arbetet är enkelt och kräver inte stor verktygslåda eller mycket kunnande. Och du snickrar bara det du behöver.

DETTA HAR ANVÄNTS

45 x 95 mm reglar av furu eller gran:

- Cirka 20 m till stommen (A)

22 x 145 mm hyvlad furu eller gran:

- Cirka 60 m till panel och tak (B)

22 x 45 mm hyvlad furu eller gran:

- Cirka 44 m till locklister (C)

Dessutom:

- 3 plintar med stolpskor för 45 mm reglar
- 6 vagnsbultar, M10 x 100 mm
- 12 vinkelbeslag med ankarskruvar, 4,5 x 40 mm
- Rostfri trallskruv, 4,2 x 35 mm och 4,2 x 55 mm
- Galvaniserade spikar, 4 x 100 mm
- Grundningsolja
- Falu rödfärg – färg eller utelasyr

Fristående plank

Ett kort plank inleder projektet med att förvandla skamvrån till en praktisk hörna.

Ett par meter fristående plank, som skärmar av utsikten till baksidan av grannens vedbod, skapar framför allt sammanhang och kan även användas att hänga redskap på. Och på baksidan blir det plats för skottkärran. Här reses planket med hjälp av tre stolpar, tre betongplintar, några vågräta spikreglar och panelbrädor som locklister. För att skydda kortändarna mot regn byggs ett litet snedställt tak ovanför planket.

En bra början

1 Börja med att städa undan. Gräv sedan bort all jord ner till cirka 25 cm så att du kan fylla på kross, så att vi slipper klippa gräs runt planket och arbetsbänken. Du kan även lägga stenplattor, men det blir i så fall ett större jobb.

2 Bestäm var planket ska stå och hur långt och högt det ska vara. Det lättaste är om höjden anpassas efter brädlängden. Placeringen bestäms ofta av naturen, alltså var det står träd, var det finns rötter etc.

3 Gräv ner plintarna. Om det ev. finns risk för tjäle i marken bör plintarna isoleras eller grävas ner till frostfritt djup. Planket tål små rörelser, men om du är osäker kan du fråga i bygghandeln vad som rekommenderas på din ort.

En stabil stomme

1 Plintarna nivelleras och justeras så att de står i linje och så att stolpskorna hamnar på samma höjd. De sista millimetrarna kan du justera när du skruvar fast stolparna. Det blir lättare än att lyfta och justera betongplintar.

2 Stolparna kapas till önskad längd och geras upptill i 30 grader. Det är den lutning som vi sedan fäster "taket" med.
TIPS: Innan du kapar stolpen upptill, bör du ha sågat av den andra änden vinkelrätt.

3 Stolparna fästs med genomgående vagnsbultar. Fixera varje stolpe lodrätt, när du borrar hål för skruvarna med 10 mm träborr. Stolpen ställs på ett par led av tumstocken, för att komma upp från vatten som kan samlas på plinten.

4 Vinkeljärnen, som håller spikreglarna, skruvas fast med ankarskruvar. I den lodräta fliken sätts skruvar längst in i vecket, i den vågräta fliken hoppar du över de yttersta hålen för att inte spräcka regeln längst ut.

5 Spikreglarna sågas till och skruvas fast i vinkeljärnen. Det är alltid en fördel att kapa reglarna i takt med att de ska monteras. Då kan du justera stommen så att den står lodrätt med vågrät ovansida.

6 Om planket står där det ofta blåser mycket, förstärks det med vinkeljärn även på ovansidan av spikreglarna och ev. även snedsträvor. Här ger grannens staket och vedbod lä.

VERKTYG

Ett starkt lastband är bra att spänna ihop stolparna med medan de skruvas fast i beslagen. Om du inte har en medhjälpare, får du stor nytta av snabbtvingar, som kan hålla ihop delarna medan du skruvar.

7 Det smala "taket" läggs och här används samma brädor som till planket, 22 x 145 mm, och de läggs två och två. Om de inte är tillräckligt långa, skarvar du dem över mittenstolpen. De ska sticka ut cirka 10 cm från stolparna i bägge ändar.

8 Takbrädorna fästs först upptill på varje stolpe med 4 x 55 mm rostfri trallskruv, och därefter förstärks de underifrån med fyra brädlappar. De fästs med 4 x 35 mm skruvar. En "vindskiva" på varje sida av taket håller ihop brädorna.

Panel på planket

Planket kläs med stående lockpanel, två breda brädor innerst och en smal som överlappar skarven mellan de breda brädorna. Det smarta med denna klassiska, svenska panel är att brädorna kan arbeta (röra sig) i takt med att temperatur och fuktighet förändras. Springorna mellan brädorna ändras hela tiden, men det märks inte eftersom de täcks av locklisterna.

För att tekniken ska fungera får locklisterna inte fästas i den stående panelen, utan bara i spikreglarna.

Eftersom vi har lagt ett sluttande tak ovanpå staketet, måste locklisterna kapas lite kortare än panelbrädorna, annars sticker de ut nertill.

1 Brädor och lister kapas. Nertill ska alla kapas på gering så att det bildas en droppkant, som gör att rinnande vatten lättare droppar av. Här har du nytta av en kap- och geringssåg, men det går även med cirkelsåg. Vinkeln är 15 grader.

2 Brädorna skruvas fast på stommen med 4 x 55 mm rostfria trallskruv. Håll avstånd mellan brädorna. Här används ett par led av tumstocken som distanshållare. Försök att få brädorna att gå jämnt upp så att du slipper klyva den sista.

3 På båda kortsidorna avslutas med en extra bräda som fästs i vinkel. Den får staketet att se kraftigare och starkare ut. För att få brädan att ligga dikt an, måste du stämna ut i den för stolpskon på plinten.

4 Planket är nu klart om du vill att det ska ge så mycket lä som möjligt. Om det är viktigare att det är tätt och det redan är lä i denna ände av trädgården, så kan du fästa locklister över springorna mellan brädorna.

5 Planket grundas och målas nu första gången, även om du har tänkt att fästa locklister. Anledningen är att när träet drar ihop sig till sommaren, så dyker det upp omålade fält bakom locklisterna, om du inte målar först.

FAKUTTRYCK

Droppkanten förlänger livet. Om lodrätt monterade brädor har sågats i rätt vinkel nertill, leds regnvatten in på undersidan av brädan och blir hängande. Där sugts det upp ändträet och brädan skadas. Om underkanten geringssågas bildas en spetsig kant, och vattnet släpper träet.

MATERIAL

Om du använder äkta Falu rödfärg så ska du inte grunda med olja innan. Färgen är en slamfärg och den fäster bäst på sågat, obehandlat virke. Äkta Falu rödfärg är en miljövänlig ytbehandling som håller länge.

Ska det bli riktigt fint, geringssågar du locklisterna också upptill, för att de ska sluta tätt mot taket.

6 Locklisterna spikas fast över springorna med 4 x 100 mm galvaniserade spikar. Fäst endast en spik i varje skarv och se till att spikarna inte går igenom panelbrädorna. Lister och brädor ska kunna arbeta var för sig.

7 Planket målas igen. Eftersom du redan har grundat med olja och sedan strukit en gång, så mättas träet snabbt när du nu målar. Här har vi använt Falu rödfärg som passar på tomten. Den finns som slamfärg, utelasyr och oljefärg.

Kompostbehållare

Den enkla kompostbehållaren sätts ihop, innan benen knackas ner i marken.

När trädgårdsavfallet bara hamnar i en stor hög så kan det inte användas till annat än en majbrasa. Men om du samlar det i en kompostbehållare och samtidigt klipper alla grenar i mindre bitar, så får du en kompost, som på ett effektivt sätt förvandlar avfallet till fin mulljord. Här visar vi hur du snickrar en synnerligen enkel men också snygg behållare.

Den består av fyra hörnstolpar, som knackas ner i marken, och ovan mark kläs stolparnade med vågräta lister.

Allt virke är vanlig sågad gran (utan impregnering) och träet håller 8–10 år.

DETTA HAR ANVÄNTS

45 x 45 mm hyvlad gran/furu:

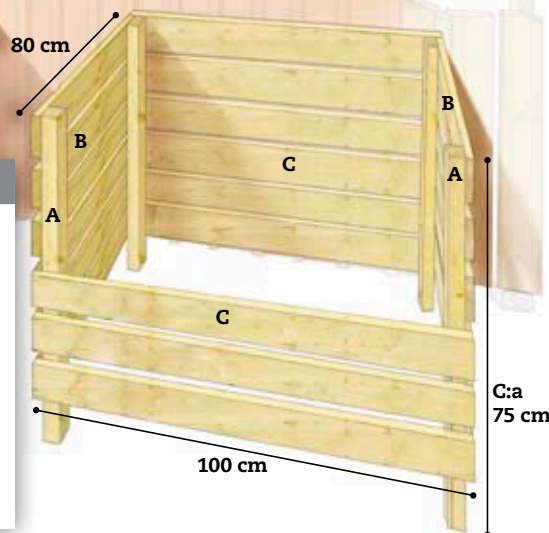
- 4 hörnstolpar (A) à 100 cm

22 x 95 mm hyvlad gran/furu:

- 12 brädor (B) à 80 cm till sidor
- 9 brädor (C) à 100 cm till fram- och baksida

Dessutom:

- Rostfri trallskruv, 4,2 x 55 mm
- Falu rödfärg/utelasyr

Kompostbehållare

1 De fyra hörnstolparna spetsas i den ena änden med yxa eller såg. Även om du med hänsyn till komposteringen inte använder tryckimpregnerat trä eller stryker det med kemikalier, så kan du ändå ställa spetsarna i linolja över natten.

2 Listerna sågas til och skruvas fast på hörnstolparna. Till att börja med gör du de två sidorna, därefter skruvar du ihop behållaren med hjälp av listerna på framsidan och baksidan, där brädorna ska överlappa ändträet på sidorna.

3 Kompostbehållaren knackas ner i marken med handslägga eller tung hammare. Lägg en kloss på behållaren så att du inte skadar träet när du slår. Kolla också att slagen inte får behållaren att vrida sig. Måla allt trä.

Kolla hela tiden att kompostbehållaren hamnar vågrätt.

En fast kran för slangen

Borra tills spetsen tränger igenom och fortsätt från baksidan.

Man kan inte sköta en trädgård utan vatten, och därför fäster vi en kran i planket. Först borras hål för kranen och sedan skruvas den fast med kopplingarna på baksidan. Så snart risken för frost är borta ansluts en slang till kopplingen, och sedan kan vattnet tappas.

Hur avancerad lösning du vill göra beror på dig själv och de kranar, kopplingar etc. du skaffar.

Det enklaste är förstås att använda vanliga slangkopplingar, som stänger av vattnet effektivt. Men glöm inte ändå att stänga av vattnet med den riktiga kranen när du inte är i trädgården.

Bra grus att stå på

Beläggningen på marken består av bergkross i storlek 8–16 mm. Fördelen är att bergkrosset är billigare än gräsgrus och att det håller ogräset borta om du först har lagt en grov fiberduk på marken. Lägg på ett minst 10–12 cm tjockt lager kross.

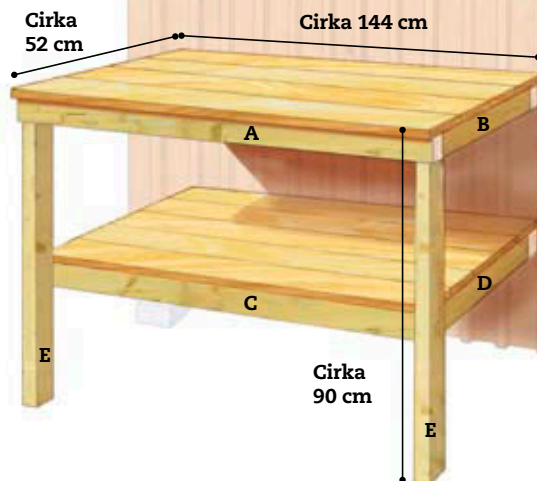
Arbetsbänk

Bänken skruvas fast på planket och stöder framtill på två ben.

Den lilla arbetsbänken är så enkel att snickra att alla kan göra det. Bänken har endast två ben i framkant. Den bakre sidan har skruvats fast i planket.

Bänkskivan är gjord av notade och spontade brädor som har satts ihop. På den bakre brädan skärs spanten bort. Du kan även använda fyrkanthyvlat trä. Då rinner vattnet kanske lättare bort men ytan blir ojämnare.

Eftersom benen kommer att stå relativt torrt på kross, behöver de inte göras av tryckimpregnerat trä.

DETTA HAR ANVÄNTS

45 x 70 mm gran/furu:

- 2 långsidor (A) à 140 cm till sarg
- 2 kortsidor (B) à 41 cm till sarg
- 2 långsidor (C) à 131 cm under hylla
- 2 kortsidor (D) à 36,5 cm under hylla
- 2 ben (E) à cirka 90 cm

22 x 95 mm brädor:

- 12 st. till bänkskiva och hylla

Dessutom:

- Rostfria skruvar, 4 x 50 mm och 6 x 100 mm
- 4 varmgalv. skruvar, 6 x 75 mm

Bänk med två ben

1 Sargen till arbetsbänken skruvas ihop med 6 x 100 mm rostfria skruvar. Eftersom de sitter långt ut mot sidorna förborrar du med 6 mm borr i den list som skruven ska gå igenom och med 3 mm borr i nästa list (i ändträet).

2 Bestäm arbetshöjden på bänken. Spänn fast sargen på ett par regler med tvingar och mät dig fram. När du väl har skruvat fast bänken på planket blir det svårt att ändra höjden.

Vagnsbultens kantiga hals håller fast skruven medan du drar fast muttern.

Korta av benen när sargen har skruvats fast.

3 Sargen skruvas fast på planket och på de två benen i framkant. Fäst sargen med 6 x 75 mm vagnsbultar och en mutter på baksidan av planket. Om du vid förborring hamnar i en regel, väljer du i stället en fransk träskruv.

TIPS

Mjuka kurvor kan avsluta beläggningen på arbetsplatsen mot gräset. Det ser trevligt ut och är lätt att hålla snygga när det är dags att klippa gräs.

MATERIAL

Trallskruv sparar tid. Trallskruv kan till skillnad från vanliga skruvar dras i tätt intill en kant eller sida utan att träet spricker. Trallskruv har självborrande spets och kräver ingen förborring. Borrspets finns på många andra skruvar. Läs mera om skruvar på vår affisch på www.gds.se

4 Brädorna till bänkskiva och hylla grundas och målas när de har sågats till – men innan de har satts ihop. Anledningen är densamma som när vi målade planket. Vi vill undvika att få omålade ränder när träet arbetar.

5 De målade brädorna sätts ihop och skruvas fast med 4,2 x 55 mm rostfri trallskruv. Såga bort spanten i framkant och runda av kanterna en aning hela vägen runt, så att de inte är så vassa. Nu är det dags att grunda och måla bänken.

Formplywood ska bara målas på kanten.

Bricka för plantor och småsaker

När du ändå håller på, så vill vi föreslå ett litet extraprojekt. En rejäl bricka som du kan arbeta på och som du kan bära småsaker och plantor på.

Brickan görs av 12 mm formplywood som med sin mörka plastbelagda yta tål fuktig jord och vatten. De tre sidorna sågas av samma plywoodbit och när de har monterats på brickan, borrar du hål i två av sidorna för handtag av rep.

Sidor och botten limmas ihop med PU-lim och limfogen förstärks med 4,2 x 35 mm skruvar.

Brickan är rätt stor, 50 x 140 cm, och den är lika djup som bänken. Men trots storleken är den en utmärkt, transportabel arbetsplats.

När du har limmat och skruvat ihop sidor och botten, borrar du två hål i kortsidorna och fäster rep som handtag. De bör placeras närmare framkant än bakkant.

Kanterna på formplywooden skyddas mot fukt. Grunda först med träolja och stryk sedan med svart färg som passar till plywooden.

Jobbet är klart – arbetet kallar

Den lilla hyllan har gjorts av brädor som blev över när planket restes. Små handverktyg hängs på krokar, och under arbetsbänken finns plats för krukor. Skamvrån har förvandlats till en prydnad i trädgården.